

журнал. – Чернівці: Черемош, 2012. – Вип. 2 (8). – С. 63–67.

REFERENCES

1. Byk, A. S. (2017). *Stratehiya zabezpechennya yakosti pislyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity*. [Strategy for quality assurance of postgraduate pedagogical education]. Kirovograd.

2. Honcharenko, T. L. (2013). *Napryamy modernizatsiyi zmistu i tekhnolohiy navchannya vchyteliv fizyky u pislyadyplomniy osviti*. [Areas of modernization of the content and technologies of teaching physics teachers in postgraduate education]. Uzgorod.

3. Drobin, A. A. (2016). *Shkil'nyy kurs fizyky: shlyakhy osuchasnennya*. [School Physics Course: Ways to Update]. Kirovograd.

4. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu»* [Law of Ukraine «On Education»].

5. Korobova, I. V. (2008). *Realizatsiya pryntsypu nastupnosti u protsesi pidhotovky vchyteliv fizyky v umovakh neperervnoyi osvity*. [Realization of the principle of continuity in the process of preparation of teachers of physics in conditions of continuous education]. Herson.

6. Korobova, I. V. (2014). *Uminnyya zapytuvaty yak pokaznyk metodychnoyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya fizyky*. [The ability to ask as an indicator of the methodological competence of the future physics teacher]. Berdysk.

7. Postanova KМУ vid 21 serpnya 2019 r. № 800 «Deyaki pytannya pidvyshchennya kvalifikatsiyi pedahohichnykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of August 21, 2019 No. 800 «Some issues of professional development of pedagogical and scientific-pedagogical workers»].

8. *Proyekt derzhavnoho standartu bazovoyi seredn'oyi osvity (5-9 klasy)* [Draft National Standard of Basic Secondary Education (grades 5-9)].

9. Rusnak, T. A. (2013). *Rozvytok profesynoyi kompetentnosti vchyteliv fizyky na kursakh pidvyshchennya kvalifikatsiyi*. [Development of professional competence of physics teachers in advanced training].

10. Rusnak, T. A. (2012). *Kompetentnisnyy pidkhid yak kontseptual'na osnova pidvyshchennya kvalifikatsiyi vchyteliv fizyky*. [The competence approach as a conceptual basis for advanced training of physics teachers]. Chernivzy.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДРОБІН Андрій Анатолійович – кандидат педагогічних наук, методист науково-методичної лабораторії природничо-математичних дисциплін комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського».

Наукові інтереси: дослідження дидактики фізики та історії фізики.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DROBIN Andrii Anatoliyovich – Candidate of Pedagogical Sciences, Methodologist of the Scientific and Methodological Laboratory of Natural and Mathematical Disciplines of Public Institution «Kirovohrad Regional In-Service Teacher Training Institute named after Vasyl Sukhomlynsky».

Circle of scientific interests: the study of the didactics of physics and the history of physics.

Стаття надійшла до редакції 21.10.2019 р.

УДК 37.017:502(477+4)

DOI:10.36550/2415-7988-2019-1-185-102-107

ДЯЧУК Павло Вікторович –

кандидат педагогічних наук, доцент Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2712-0195>
 e-mail: Pavelitsme@ukr.net

ПЕРФІЛЬЄВА Людмила Павлівна –

кандидат біологічних наук, доцент кафедра теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3966-0607>
 e-mail: Pavelitsme@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПОНЯТЬ І ПРИРОДОЗБЕРЕГАЮЧИХ НАВИЧОК У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПРИРОДОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На початку нового тисячоліття людство зіткнулося з безліччю глобальних проблем, від вирішення яких залежить його майбутній розвиток. Однією з них є постійний процес деградації

навколишнього середовища, на тлі якого, як зазначають дослідники, в останні роки посилюється інтерес людей різних країн світу до прогнозування спільного майбутнього для всіх жителів нашої планети. Занепокоєння не тільки за власне життя, але і за життя

майбутніх поколінь призводить світова спільнота до формування нової загальної системи цінностей людства – збереження екологічної якості життя, підкреслене величезне значення екологічної освіти в реалізації стратегії виживання та сталого розвитку людства.

Екологічні проблеми світового масштабу зумовили необхідність кардинальних змін у ставленні людини до природи і до самої себе. В умовах розвитку сучасної людської цивілізації техногенне втручання у природу загрожує існуванню людства. З огляду на це пріоритетного значення набуває проблема раннього екологічного виховання та формування екосвідомості у період дитинства. Вважаємо, що організованим і системним цей процес може стати саме у початковій школі, а вивчення і узагальнення світового досвіду у цій сфері може стати дієвим чинником формування досконалої системи екологічної освіти дітей.

У навчальні програми українських навчальних закладів на початку XXI століття було включено чимало навчальних дисциплін, які мали на меті спричинити формування екологічної свідомості дітей і молоді. Окрім цього у системі сучасної української освіти досить поширеними стають різноманітні форми екологічної позаурочної та позашкільної роботи, проте дана система освіти не реалізує цієї функції у повній мірі. Це стосується як України, так і зарубіжжя. Вчені вбачають у цьому різні причини. У багатьох освітніх системах різних країн сьогодні переважає гносеологічна модель, представниками якої є такі країни як: Польща, Румунія, Білорусія та ін. Проте вчені обстоюють думку про недосконалість гносеологічної моделі екологічної освіти і пропонують як альтернативу гносеологічно-діяльнісну модель. Така освітня модель набула розповсюдження у Німеччині, Франції, Бельгії, Нідерландах, частково Чехії. Вона окрім пізнавальної активності, передбачає елементи практичної роботи, спрямованої на охорону навколишнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Екологічна та природоохоронна освіта включають процеси навчання, виховання, розвитку особистості і спрямована на формування екологічної культури, як складової системи національного і громадянського виховання всіх верств населення України [3]. Проблеми екології, формування екологічної культури, проблеми охорони природи осмислювалися у публікаціях

В. Андрущенко, Г. Бачинського, В. Вернадського, Л. Губерського, М. Кисельова, Б. Коммонера, Ю. Одума, А. Печчеї та інших відомих вітчизняних та іноземних учених [1]. Питанням теорії і практики формування відповідального ставлення школярів до природи присвячені праці Г. В. Аكوпова, А. А. Алдашева, Г. Білявського, В. Бродвія, А. А. Брудного, Д. Н. Гіурсова, Е. В. Кавтарадзе, Н. М. Мамедова, Л. Немець, Н. Пустовіта, Г. Пустовіта, Д. Трайтака, Є. І. Чердимова, В. А. Ясвина. В. Крисаченко та М. Хилько розкрили основні категорії екології як цілісного знання про життя, ігрові напрямки сприйняття природи [6]. В області екологічної освіти зарубіжними вченими соціальних, культурологічних та інших основ екологічної освіти багато років активно досліджуються проблеми навколишнього середовища (R. G. Barker, Ch. Geesteranus W. R. Catton, D. D. Chiras, R. E. Dunlap, O. D. Duncan, D. H. Meadows, D. L. Meadows, J. Randers J, C. Smith, L. F. B. Schmore, S. Foresman, A. J. Suvan, U. Halbach, A. W. Wiecek., та інші).

Мета статті – дослідити перспективи розвитку екологічної освіти різних країн Європи в тому числі в Україні, довести необхідність екологічної освіти та виховання школярів початкової школи на прикладі проведення еколого-освітніх заходів для учнів початкової школи № 9 на базі Уманського дендрологічного парку «Софіївка» засобами природознавчих дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Екологічна освіта в Україні сформувалась тільки після Стокгольмської (1972 р.) конференції ООН з питань навколишнього середовища. Найголовнішими завданнями екологічної освіти в формуванні екологічної культури населення є виховання любові до рідної природи, розвиток особистої відповідальності за стан довкілля на місцевому регіональному національному рівнях [4]. Екологічне виховання досягається шляхом вирішення освітніх, виховних та розвиваючих знань. Організація системи екологічної освіти в Україні відбувається шляхом здійснення формальної екологічної освіти (освітні заклади), та неформальної (бібліотеки, громадські організації, тощо). Провідна роль у цьому процесі належить загальноосвітнім школам і позашкільним закладам. Основною метою загальної освіти є формування молодого покоління з високим ступенем екологічної культури та свідомості [2].

Вивчаючи особливості організації екологічної освіти учнів у школах європейського регіону й Північної Америки, В. В. Червонецкий узагальнив досвід педагогів, які працюють над цією проблемою, і навів перелік навчально-виховних і розвивальних задач, які сприяють реалізації мети екологічної освіти [7].

Досліджуючи шкільні програми з вивчення природознавства та екології в загальноосвітніх закладах виявлено ряд проблем з якими стикаються вчителі під час організації та проведення занять: обмежена кількість годин, виділених на викладання природничих дисциплін; слабе методичне забезпечення загальноосвітніх шкіл матеріалами екологічної спрямованості; обмежена можливість для введення в навчально-виховний процес спецкурсів та інше.

Процес екологізації освіти за кордоном почався значно раніше, ніж в Україні, на що вказує К. О. Писанка. Екологічна освіта стає дійсно актуальною соціально-педагогічною проблемою в Австрії в кінці 70-х років, коли питання навколишнього середовища були включені в шкільні програми як міжпредметні теми. Пізніше міністерство, відповідальне за освіту і охорону навколишнього середовища, створило спеціальну робочу групу на основі Австрійського товариства охорони природи і навколишнього середовища. Основними видами діяльності цієї групи і понині є: організація спеціальних шкільних проєктів; проведення природоохоронних акцій; розробка спеціальних навчальних посібників і різних дидактичних матеріалів; організація семінарів для педагогів-екологів, а також курсів перепідготовки для всіх фахівців, які беруть участь в екологічній освіті дітей; видання газет і журналів з питань екологічної освіти; розробка спеціальних еколого-освітніх програм; створення загальнодержавного банку даних з питань екологічної освіти; здійснення координаційних функцій; консультування вчителів, а також інших категорій спеціалістів, які бажають брати участь у шкільних та позашкільних видах еколого-освітньої діяльності, а також у різних проєктах, пов'язаних з охороною природи [5].

У той же час, в Данії вчителі стали розповідати дітям про те, що людина часто негативно впливає на навколишнє природне середовище, викликаючи його забруднення, знищення тварин і рослин тощо, при цьому

підкреслювали важливість суворого обліку тих реальних взаємодій, які існують у навколишньому середовищі. Але еколого-освітня робота не мала твердої наукової та законодавчої основи. Зміни відбулися в 1975 році, коли був прийнятий Закон про базову освіту. Саме цей закон став відправною точкою для розвитку датської моделі екологічної освіти: екологічні проблеми повинні бути включені у зміст шкільних програм, екологічна освіта має бути обов'язковою складовою частиною підготовки педагогів усіх рівнів.

Позиція Ірландії в цілому близька до позиції Данії. Ірландська система екологічної освіти спрямована на рішення таких завдань: сприяти розумінню комплексності взаємодії між людиною та довкіллям; заохочувати інтерес школярів до екологічної взаємодії в міських і сільських ареалах. Спочатку в програмах і навчальних посібниках з біології передбачалося вивчення основ наукової екології, забруднення та охорони природи. Потім ці питання були включені в зміст освіти молодших школярів. У 1990-і роки в Ірландії був утворений Центр з питань екологічної інформації (EN-FO), який надає всім зацікавленим особам і організаціям достовірну інформацію про стан навколишнього середовища.

Екологічна освіта у Фінляндії була переважно освітою про охорону дикої природи. І лише значно пізніше вона стала екологічною освітою. У Норвегії і Фінляндії більшу частину часу відводять для спостережень за явищами природи у різні пори року, а також для проведення одноденних екскурсій. Вчителі початкових класів також здобувають спеціальну підготовку. Під час польових занять майбутні педагогічні працівники початкових класів набувають знань про фотосинтез, взаємозв'язки між рослинами і тваринами, енергію, харчові ланцюги, про кругообіг речовин у природі і роль людини в навколишньому середовищі.

Перша загальнонаціональна конференція з питань екологічної освіти в Німеччині була проведена в 1980 році. Вона позначила мету і завдання цього виду освіти, підкреслила необхідність включення питань навколишнього середовища в зміст усіх шкільних предметів, відзначила важливість створення спеціальних, окремих міждисциплінарних курсів і їх вивчення на всіх етапах шкільного навчання. Значну увагу також було приділено неформальній,

додатковій освіті.

Історія екологічної освіти в Греції налічує більше 30 років. За цей час в Греції було проведено близько 50 загально-національних семінарів з питань навколишнього середовища, підготовлено кілька об'ємних посібників з цієї надзвичайно актуальної проблеми. Велика частина державних документів націлена на те, щоб розкрити двері школи для широкої суспільності, збагатити цінності сучасних школярів, активізувати зв'язки та взаємодії з соціальним і природним оточенням.

Конкретні кроки з питань екологічної освіти в Швеції були зроблені у зв'язку з підготовкою та проведенням Європейського року навколишнього середовища (1970 р.). У той же час був підготовлений і прийнятий до реалізації Національний проект з питання навколишнього середовища. Відповідно до його вимог в Швеції були опубліковані нові навчальні посібники та керівництва для вчителів та учнів. При цьому підкреслюється принципіально важливе значення морально-етичного аспекту екологічної освіти.

В Голландії Державний «Звіт про утворення з питань природи і навколишнього середовища» (1988 р.) сформулював національний план дій у сфері екологічної освіти. Школи мають право самостійно здійснювати різні види еколого-освітньої діяльності, залучати для цих цілей місцеві, регіональні, національні структури, фахівців та експертів.

Франція підкреслює важливість придбання екологічних знань, особливо наукових екологічних понять, які необхідні для розуміння біофізичних, економічних і соціальних механізмів функціонування навколишнього середовища. У Франції екологічна освіта націлена на планомірне введення питань типу «людина-природа» в зміст усіх шкільних курсів, а також створення сприятливих умов для організації різного роду практичних, міждисциплінарних акцій за дослідження та охорону навколишньої природи, дбайливе ставлення до природи в учнів початкових і середніх класів загальноосвітніх шкіл.

Вперше питання екологічної освіти з'явилися в бельгійських шкільних програмах у другій половині 60-х років, що було ініційовано активістами багатьох суспільних груп і організацій, що займаються охороною природи. Для усвідомлення надзвичайної актуальності цієї проблеми мали численні екологічні кризи. «Базисна програма

екологічної освіти» для середніх шкіл, опублікована в січні 1993 року, дала новий імпульс для розвитку даної сфери соціально-педагогічної практики.

У Нідерландах схвалено індивідуальний та диференційований підходи до навчання та виховання дітей із різними можливостями й здібностями, сприяння співпраці з урядовими організаціями, що забезпечують теоретичну та методичну базу школи. У Нідерландах важливим принципом організації навчання у початковій школі є свобода і дитиноцентризм. Особливе значення в початковій школі має екологічне виховання та освіта дітей, яке реалізується за певними тематичними лініями. Важливим є також інтердисциплінарний підхід до екологічного виховання в усіх навчальних предметах та шкільних підручниках природознавства для молодших школярів у Нідерландах [9].

Найбільш дієвим у вихованні екологічної культури є систематичне проведення занять екологічного спрямування з залученням наглядного матеріалу, наданням фактів, приведенням прикладів та участі в екологоосвітніх та природоохоронних заходах [8]. В національному дендропарку «Софіївка» проведено експеримент серед учнів Уманської школи №9 з метою визначення рівня екологічної свідомості учнів та його зміна після проведених тематичних екологічних заходів та акцій, направлених на збереження природи. На першому етапі експерименту проведено тестування на визначення рівня екологічної освіченості школярів. Для цього взято 2 групи дітей (54 учня), котрі навчаються в третій класах та надали анкети для заповнення. За результатами аналізу анкет встановлено рівень екологічної освіченості та природозберегаючих навичок кожного з учнів. Протягом 2017/2018 навчального року систематично проводилися заходи еколого-природоохоронного характеру з учнями вищевказаних груп. Учні не тільки отримували знання з екології, а й активно приймали участь в еколого-освітній діяльності національного дендрологічного парку «Софіївка» з метою ознайомлення з навчально-дослідницької діяльністю організації і проведення екологічних досліджень на природі. Природоохоронна діяльність заключалась у виготовленні штучних гніздівель, екологічні суботники, рейди по виявленню природоохоронних правопорушень на території парку. Навчально-просвітницька діяльність

предполагала конкурс малюнків, плакатів, листівок, створення вистав екологічної моди, пропаганду екологічних знань серед місцевого населення, виступи на класних годинах, проведення тематичних тижнів, випуск буклетів на екологічну тематику, створення комп'ютерних презентацій. Прикладом є проведення екологічної акції по очищенню території національного дендропарку «Софіївка» від штучного сміття. Проведений експеримент показав можливість сприйняття та усвідомлення інформації про екологічні проблеми та шляхи їх вирішення.

Для формування природозберегаючих навичок і екологічних понять ми використовували на практиці метод екологічного проекту. На початку року діти були ознайомлені з книжками Л. Н. Єрдакова, який вигадав сюжети про пригоди Екологічного колобка. Колобок – цікавий персонаж. Він зроблений з тіста і не має ніяких екологічних загроз. Екологічний колобок стає членом багатьох біоценозів і вступає там у взаємостосунки з живою природою. На нього впливає середовище, а він, у свою чергу, його змінює. Протягом року Екологічний колобок був присутній на уроках та заняттях, присвячених розвитку природозберегаючих навичок. Це допомогло дітям засвоїти деякі екологічні поняття, більше дізнатися про взаємозалежність компонентів природи. На уроках Екологічний колобок ставав ще й інтерактивним. Метою цього проекту була допомога школярам засвоїти основні ідеї захисту і збереження природи, на протязі року розкривалися взаємозв'язки між людьми і навколишнім середовищем. По проведенні експериментальної роботи у третіх класах були зафіксовані значні зрушення щодо активізації і розвитку природозберегаючих навичок і росту їх процентної складової.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Аналіз літератури показав, що багато фактів обумовлюють нагальну потребу використання системи дієвих заходів щодо суттєвого поліпшення стану навколишнього природного середовища, екологічного виховання як спеціальної виховної діяльності, спрямованої на розвиток екологічної освіченості і формування екологічних умінь у здійсненні природоохоронної роботи. До цього виду діяльності має бути готовий вчитель початкової школи.

Під час проведення експериментального дослідження в молодших класах кількість

дітей з природозберігаючими навичками зросла на 44,8 %. У країнах Європи йде екологізація всіх рівнів освіти шляхом запровадження національних, регіональних і глобальних проектів і програм. Отже, у зарубіжній школі екологічна освіта та виховання активно переходять з дискусійної сфери у площину їх практичної реалізації, що є прикладом для України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. П. (2004). Екологічна політика і освіта: проблеми становлення. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. К. : Знання України, 2004. С. 25–34.
2. Волошин І. М. (1994). Методика дослідження проблем природокористування. Львів: ЛДУ. 160 с.
3. Дробноход М. І. (2000). Концептуальні основи формування екологічного мислення та здібностей людини будувати гармонійні відносини з природою: кол. монографія / М. І. Дробноход, Ф. В. Вольвач, С. І. Івашенко. К. : МАУП, 2000. 76 с.
4. Закон України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2011. № 26. 218 с.
5. Национальные системы экологического образования стран Западной Европы и США URL: <http://eco-forchildren.ucoz.ru>
6. Пустовіт Г. П. (2004). Теоретико-методичні основи екологічної освіти і виховання учнів 1-9 класів у позашкільних навчальних закладах : монографія. / Г. П. Пустовіт. К. Луганськ : Альма-матер, 540 с.
7. Червонецький В. В. (2005). Екологічна освіта учнів у школах країн європейського регіону та Північної Америки : монографія / В. В. Червонецький. Луганськ : Вид-во СНУ ім. Даля, 312 с.
8. Шумілова А. В. (2015). Еволюція екологічної свідомості школярів під впливом просвітницьких заходів національного природного парку «Слобожанський» / Шумілова А. В. / V-й Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною участю (Екологія/Ecology -2015), 23-26 вересня, 2015. 36. наук.праць. Вінниця: ТОВ «Нілан- ЛТД», 280 с.
9. Hendbook of Teacher Training in Europe: Issues and Trends / ed. by M. Galton and B. Moon – The Council of Europe and Devid Fulton Ltd, 1994. 228 p.

REFERENCES

1. Andrushchenko, V. P. (2004). *Ekolohichna polityka i osvita: problemy stanovlennya*. [Environmental policy and education: problems of formation]. Kyiv.
2. Voloshyn, I. M. (1994). *Metodyka*

doslidzhennya problem pryrodokorystuvannya. [Methods for the study of environmental problems]. L'viv.

3. Drobnokhod, M. I. (2000). *Kontseptual'ni osnovy formuvannya ekolohichnoho myslennya ta zdibnostey lyudyny budувaty harmoniyni vidnosyny z pryrodoyu.* [Conceptual bases of formation of ecological thinking and human abilities to build harmonious relations with nature]. Kyiv.

4. *Zakon Ukrainy Pro Osnovni zasady (stratehiyu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2020 roku.* (2011). [Law of Ukraine On the Fundamental Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine until 2020]. Kyiv.

5. *Natsional'nye systemy ekolohicheskoho obrazovannya stran Zapadnoy Evropy y SSHA.* [National systems of ecological education of the countries of Western Europe and the USA]. URL: <http://eco-forchildren.ucoz.ru>

6. Pustovit, H. P. (2004). *Teoretyko-metodychni osnovy ekolohichnoi osvity i vykhovannya uchniv 1-9 klasiv u pozashkil'nykh navchal'nykh zakladakh.* [Theoretical and methodological foundations of ecological education and upbringing of pupils of 1-9 classes in out-of-school educational establishments] K. Luhans'k.

7. Chervonets'kyi, V. V. (2005). *Ekolohichna osvita uchniv u shkolakh krayin yevropeys'koho rehionu ta Pivnichnoi Ameryky.* [Cological education of students in schools in the countries of the European region and North America]. Luhans'k.

8. Shumilova, A. V. (2015). *Evolyutsiya ekolohichnoi svidomosti shkoliariv pid vplyvom prosvitnyts'kykh zakhodiv natsional'noho pryrodnoho parku «Slobzhans'kyy».* [Evolution of ecological consciousness of schoolchildren under the influence of

educational activities of Slobzhansky National Nature Park]. Vinnytsya.

9. *Handbook of Teacher Training in Europe: Issues and Trends.* (1994). [Handbook of Teacher Training in Europe: Issues and Trends].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДЯЧУК Павло Вікторович – кандидат педагогічних наук, доцент Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: формування екологічних понять і природозберегаючих навичок молодших школярів.

ПЕРФІЛЬЄВА Людмила Павлівна – кандидат біологічних наук, доцент кафедра теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: формування екологічних понять і природозберегаючих навичок молодших школярів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DYACHUK Pavlo Viktorovich – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: formation of ecological concepts and environmental skills of younger students.

PERFILIEVA Lyudmila Pavlivna – Candidate of Biological Sciences, Associate Professor, Department of Theory of Primary Education of the Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: formation of ecological concepts and environmental skills of younger students.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2019 р.

УДК 453+11.978

DOI:10.36550/2415-7988-2019-1-185-107-112

КОНДРАШОВ Микола Миколайович – кандидат педагогічних наук, докторант кафедри педагогічних наук, освітнього і соціокультурного менеджменту Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3411-2209>
e-mail: kondrashovmm@ukr.net

ТЕХНОЛОГІЯ STEM-НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В умовах глобалізації й інтеграції України в світовий простір іноземна мова виступає важливим чинником розвитку і становлення особистості в професійній сфері. На сучасному етапі розвитку суспільства актуалізуються проблеми підготовки майбутніх фахівців до оволодіння іноземною мовою та іноземного

спілкування, як важного ресурсу підвищення якості їх професіоналізму, готовності до успішної професійної діяльності.

Оволодіння іноземною мовою обумовлює необхідність створення освітнього середовища як сукупності умов іноземного спілкування майбутніх фахівців, а з іншого боку, використання різноманітних технологій, які забезпечують